

แนวทางการพัฒนาหลักสูตรบริหารธุรกิจในยุคนวัตกรรมและความคิด
สร้างสรรค์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Guidelines for developing business administration courses in
the age of innovation and creativity Management Science
Faculty, Phranaknon Si Ayutthaya Rajabhat University

กำธร แจ่มจรัส¹ และสุมนา พูนผล²

Kamtorn Chaemchamrus¹ and Sumana Poonphon²

Received : July 28, 2020; Revised : November 17, 2020; Accepted : November 18, 2020

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยแนวทางการพัฒนาหลักสูตรบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัย ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรบริหารธุรกิจหลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการวิจัยเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 60 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารหน่วยงานภาคธุรกิจและผู้ประกอบการ 10 คน ครูแนะแนวโรงเรียนมัธยม 10 คน ศิษย์เก่า 20 คน และศิษย์ปัจจุบัน 20 คน ใช้แนวสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือ และการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักได้สะท้อนมุมมองแนวทางการพัฒนาหลักสูตรบริหารธุรกิจตามแนวโน้มสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนไป 3 ประเด็นหลักตรงกัน ดังนี้ 1) การเตรียมหลักสูตรควรให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์และใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ (Problem Base Learning) และใช้การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) 2) ทักษะสำคัญที่ผู้เรียนควรมีหลังจากจบการศึกษา คือ 1. ทักษะพื้นฐานในการดำเนินชีวิต 4 ทักษะ คือ ทักษะพื้นฐานที่ส่งผลต่อการทำงาน ทักษะด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น ทักษะด้านการสื่อสาร และการมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม และ 2. ทักษะสำคัญสำหรับ

¹คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา; Faculty of Management Science, Phranaknon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand. e-mail : ms@aru.ac.th

²คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา; Faculty of Management Science, Phranaknon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand.

การทำงานในยุคปัจจุบัน 4 ทักษะ คือ การมีความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ทักษะการคิดเชิงระบบ และทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล ในยุคของ Big Data 3) บทบาทของอาจารย์ผู้สอนที่เปลี่ยนไปจากผู้บรรยายเป็นเหมือนผู้ชี้นำ หรือ โค้ช (Coach)

คำสำคัญ (Keywords) : การพัฒนาหลักสูตร, ธุรกิจในยุคนวัตกรรม

Abstract

This descriptive qualitative research aimed to study the key informants were 60 persons, consisting of business executives and entrepreneurs 10 persons, High School Guidance Teachers 10 persons, alumni 20 person, and current students 20 persons perspective. In deep Interviewing and tape recording were used to collect data. Data were used in-depth interviews and data checking in triangulation. The study found that the main informants reflect the viewpoint of the development of the business administration curriculum in accordance with the changing global situation trends.

1) Course preparation should enable students to think, analyze and use problem base learning and Active Learning.

2) Important skills that students should have after graduation are 1. 4 Basic skills in life , including

basic skills affect work. Relationships skills with others, Communication skills, and being responsible to oneself and society. 2. The 4 key skills for working in modern times, including being creative, Entrepreneurial skills, Systematic thinking skills and data analysis skills in the era of Big Data. 3) The role of an instructor that changes from a lecturer to a leader or coach.

Keywords : Curriculum Development, Business Innovation

บทนำ (Introduction)

วิกฤต “มหาวิทยาลัยปิดตัว” เป็นคำที่คนในวงการการศึกษาได้ยินกันมากในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา สถาบันอุดมศึกษาเอกชนและมหาวิทยาลัยราชภัฏ (มรภ.) ที่ได้รับผลกระทบอย่างมากจากตัวเลขนักเรียนและนักศึกษาที่ลดลงอย่างเห็นได้ชัด หลังจากที่มีแนวโน้มจำนวนนักศึกษาที่ลดลง

ต่อเนื่องในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) พบว่า ตัวเลขการรับนักศึกษาเข้าเรียนของมหาวิทยาลัยทั่วประเทศลดลงประมาณ 10-15% (ศูนย์ข้อมูลข่าวสารสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, 2562)

มหาวิทยาลัยต้องปรับตัวอย่างมาก หากมหาวิทยาลัยไม่ปรับตัวก็อยู่ไม่รอด การวางแผนพัฒนาทางการศึกษาเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการจัดโครงสร้างพื้นฐาน งบประมาณ หรือการบริหารจัดการ สำหรับการผลิตกำลังคนให้สามารถแข่งขันการพัฒนาประเทศได้อย่างเข้มแข็ง จำเป็นต้องมีข้อมูลที่ครบถ้วน ถูกต้อง และทันสมัย เพื่อการวางแผนและพัฒนาการศึกษาได้อย่างสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561)

กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏพบปัญหา ยอดแนวโน้มนักศึกษาลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วงสองปีที่ผ่านมา ถึงแม้สาขาครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์ยังคงมีนักศึกษาให้ความสนใจเลือกเรียนตามเดิม แต่ก็ยังคงส่งผลถึงตัวเลขที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง จากคำแนะนำของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่ให้กับกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏว่า ต้องผลิตบัณฑิตตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน โดยร่วมมือกับสถานประกอบการในการผลิตบัณฑิต เรียกว่าหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการการเรียนกับการทำงาน หรือ Work Integrated Learning (WIL) จัดการเรียนการสอนร่วมกับสถานประกอบการเป็นต้น (The Standard, 2562)

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เป็นมหาวิทยาลัยที่ได้รับผลกระทบจากแนวโน้มจำนวนนักศึกษาชั้นปริญญาตรีที่ลดลง โดยเฉพาะคณะวิทยาการจัดการ จำนวนนักศึกษาลดลงถึงร้อยละ 20 ทั้งนี้หลักสูตรที่ได้รับผลกระทบอย่างมากคือ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต และหลักสูตรเศรษฐศาสตร์บัณฑิต ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงสนใจทำวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาหลักสูตรบริหารธุรกิจตามแนวโน้มสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาเพื่อนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดไปจัดรูปแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียนในยุคปัจจุบันท่ามกลางสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมีส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรบริหารธุรกิจหลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการวิจัยเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 60 คน ประกอบด้วย ใช้แนวสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือ และการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation)

การดำเนินการสัมภาษณ์

ผู้ให้ข้อมูลให้หลัก สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้จำนวน 60 คน ประกอบไปด้วยผู้บริหารหน่วยงานภาคธุรกิจและผู้ประกอบการ 10 คน ครูแนะแนวโรงเรียนมัธยม 10 คน ศิษย์เก่า 20 คน และศิษย์ปัจจุบัน 20 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบ ความน่าเชื่อถือ (Credibility) ของข้อมูลด้วยวิธีตรวจสอบด้วยเทคนิควิธีสามเส้า (ชาย โพธิ์สิตา, 2552) ซึ่งเป็นการตรวจสอบว่าผู้วิจัยสามารถใช้แนวคิด ทฤษฎีต่างไปจากเดิม เพื่อตีความข้อมูลแตกต่างกันได้มากน้อยเพียงใด มีรายละเอียดดังนี้

การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theory triangulation) คือ การใช้ทฤษฎีมากกว่า 1 ทฤษฎี ซึ่ง เพื่อเป็นแนวทางในการตีความเพื่อให้ได้ความหมายต่อข้อมูลที่วิเคราะห์

การตรวจสอบสามเส้าด้านแหล่งข้อมูล (Triangulation of sources) คือ การใช้ข้อมูลจากหลายแหล่งภายใต้วิธีการเดียวกัน ด้วยการสัมภาษณ์ในประเด็นเดียวกันจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ที่มีความแตกต่างกันทั้งในด้านขนาดของโรงเรียน ประเภทภาคธุรกิจที่ใช้บัณฑิตแตกต่างกัน และนักศึกษาที่แตกต่างกัน

การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methods triangulation) คือ การใช้วิธีการสัมภาษณ์ผ่านโทรศัพท์เชิงลึกเพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักเชิงลึก (in-depth interview) เพื่อควบคู่กันไปและนำผลมาเปรียบเทียบความเหมือนและแตกต่างกัน

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยพบประเด็นหลักที่สำคัญ ดังนี้

1. การเตรียมหลักสูตร

การปรับปรุงหลักสูตร หรือการพัฒนาหลักสูตรใหม่ ต้องให้สอดคล้องกับบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ควรมีเป้าหมายหลักเพื่อผลิต โดยควรเน้นให้ผู้เรียนใช้ทักษะการคิด

มากกว่าการใช้ความจำ ไม่เน้นการสอน/การเรียนรู้แบบท่องจำ ไม่เน้นการสอบเพื่อให้ได้คะแนนสูง ๆ ควรให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์และใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ (Problem Base Learning) และใช้การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) นอกจากนี้ การให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ นอกห้องเรียนเป็นสิ่งสำคัญ ต้องสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา ไม่กำหนดรูปแบบการเรียนรู้ที่ตายตัว แต่ควรมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมตามความถนัดของผู้เรียนและสถานการณ์ต่าง ๆ มีกระบวนการเรียนรู้แบบต่อเนื่อง และผู้เรียนทุกคนต้องร่วมมือกันในการเรียนรู้ นอกจากนี้ การจัดความพร้อมของมหาวิทยาลัยในเรื่องเทคโนโลยีที่ทันสมัย ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ เกิดความสงสัย เกิดคำถาม และอยากค้นคว้าหาคำตอบพร้อมทั้งต้องสอดคล้องกับนโยบายของการพัฒนาประเทศ ในเรื่องของ Thailand 4.0 Thailand 4.0 การขับเคลื่อนประเทศด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรมไปสู่ความ “มั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน” (พาสนา จุลรัตน์, 2561)

“หลักสูตรใหม่ควรมีรายวิชาที่เป็นภาคปฏิบัติลงมือจริงมากขึ้น รวมถึงกิจกรรมที่มีการบูรณาการกับชุมชนควรมีระยะเวลามากกว่า 1 วัน เพื่อที่จะได้ใช้ภาคทฤษฎีที่ตนเองเรียนมาประยุกต์กับการปฏิบัติ” (ศิษย์เก่า บริหารธุรกิจ 1, 2562)

“อยากให้หลักสูตรที่สอนให้นักศึกษามีอาชีพเลย นวัตกรรมทางการจัดการ ด้านใดด้านหนึ่ง แต่อยากให้มองแค่ภาพธุรกิจเล็ก ๆ เพราะถ้าธุรกิจใหญ่เด็กจะไม่สามารถเรียนได้” (ครูแนะแนว 1, 2562)

“อยากให้หลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับเทคโนโลยี เช่น การทำการตลาดออนไลน์ การสร้างนวัตกรรมเกี่ยวกับสินค้าใหม่ๆ” (ผู้ประกอบการ1,2562)

“อยากให้พัฒนาหลักสูตรที่นำ e-spot มาเชื่อมโยงในการเรียนการสอน” (ครูแนะแนว 3, 2562)

2. ทักษะสำคัญที่ผู้เรียนควรมีหลังจากจบการศึกษา

แนวโน้มการใช้แรงงานในภาคธุรกิจนอกจากทักษะพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการทำงานในออฟฟิศได้แล้วนั้นเรื่องของความรู้รอบตัวและการแก้ปัญหาตามสถานการณ์ยังเป็นสิ่งจำเป็นมาก เพราะคนทำงานสมัยนี้แก้ปัญหาเฉพาะหน้าไม่ได้ รอรับแต่คำสั่งขาดความกล้าคิดกล้าทำในมุมมองที่แตกต่างเพราะฉะนั้นหลักสูตรต้องส่งเสริมทักษะที่สำคัญในการทำงานในอนาคตให้กับผู้เรียนด้วย เพราะเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมในอนาคต ซึ่งเป็นยุคของข้อมูลมหาศาล (Big Data) โดยพบว่าทักษะสำคัญ 10 ประการ ที่ผู้ให้ข้อมูลหลักเห็นพ้องต้องกันว่าควรส่งเสริมให้แก่ผู้เรียน โดยผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มทักษะ คือ

2.1 ทักษะพื้นฐานในการดำเนินชีวิต 4 ทักษะ และทักษะสำคัญสำหรับการทำงานในยุคปัจจุบัน 4 ทักษะ

2.1.1 ทักษะพื้นฐานที่ส่งผลต่อการทำงาน

ผู้ให้ข้อมูลหลักให้ข้อมูลว่า เด็กรุ่นใหม่ในปัจจุบันมักขาดทักษะพื้นฐานที่ส่งผลต่อการทำงาน เช่น ด้านการตรงต่อเวลา ความมีวินัย และมีความอดทนต่ำส่งผลต่อบุคลิกภาพส่วนตน ซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น และเมื่อมีปัญหาเหล่านี้ในระยะเริ่มต้นของการทำงาน ชีวิตทำงานก็ไม่ราบรื่น ส่งผลต่ออัตราการลาออกที่เป็นไปได้สูง เรียกได้ว่าไม่ประสบผลสำเร็จในการทำงาน

“ตอนเราสัมภาษณ์นักศึกษาเข้ามาทำงาน นักศึกษามาเร็วก่อนเวลา และบอกเราว่าทำได้ทุกอย่าง แต่พอถึงเวลาทำงานจริงกลับพบว่า แค่วงแรก ๆ เท่านั้นที่ทำได้ เรื่องของความตรงต่อเวลา ไม่เท่าไรเพราะมันมีระบบคอยจัดการอยู่แล้ว แต่เรื่องของความอดทนนี่สิ บางครั้งเจองานหนักนิดหน่อยก็ไม่เอาแล้ว ซึ่งตรงนี้นั้นมีผลกระทบต่องค์กรนะ ถ้าจะสร้างคน ควรสร้างทักษะพื้นฐานเค้าให้แกร่งด้วย” (ผู้ประกอบการ 2, 2562)

2.1.2 ทักษะด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น

การอยู่ร่วมกันในสังคมปัจจุบัน สิ่งสำคัญคือการเคารพสิทธิส่วนบุคคล ซึ่งแต่ละคนเรียกร้องที่จะใช้สิทธิของตนจนถึงที่สุดไม่ยอมเสียเปรียบ บางครั้งมากไปจนกลายเป็นการล้ำเส้น รวมถึงการจัดการอารมณ์ เมื่อทำงานร่วมกันกับคนหมู่มาก โดยเฉพาะปัจจุบันทุกองค์กรเน้นการทำงานเป็นทีมมากขึ้น การเคารพคนในทีมและภาวะผู้นำและผู้ตาม ควรเป็นทักษะที่ถูกหล่อหลอมมาตั้งแต่สมัยยังเป็นนักศึกษาเมื่อทำงานจริงจะไม่ใช่เป็นการมาเริ่มเรียนรู้ใหม่ในด้านนี้ คุณสมบัติที่สำคัญที่องค์กรอยากรับเข้าทำงาน คือคนนั้นต้องเป็น “คนเก่งและคนดี เข้าสังคมได้” ย่อมเป็นที่ต้องการขององค์กรอย่างแท้จริง

“ในสังคมปัจจุบัน ผู้มาเริ่มงานใหม่มักไม่ค่อยเคารพความเป็นรุ่นพี่รุ่นน้อง เพราะเชื่อมั่นในสิทธิที่เท่ากัน มันก็คล้ายๆกับความกล้าแสดงออกนะ กล้าคิดกล้าพูด แต่บางอย่างมันล้ำเส้น ขาดการคิดไตร่ตรองก่อนพูด บางคนเก่งด้านวิชาการมาก แต่ขาดเรื่องมารยาทการเข้าสังคมและการทำงานเป็นทีม สุดท้ายก็เกิดความทุกข์ เพื่อนร่วมงานไม่ยอมทำงานด้วย ทำงานได้ แต่ทำงานลำบากหน่อยเพราะไม่ได้รับการช่วยเหลือจากใคร ผลลัพธ์สุดท้ายองค์กรก็ได้รับผลกระทบอยู่ดี” (ผู้ประกอบการ 4, 2562)

2.1.3 ทักษะด้านการสื่อสาร Excellent Communication

เรื่องของการสื่อสารที่เป็นเรื่องของการใช้ทักษะ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียนที่มีประสิทธิภาพ โดยควรเน้นการสื่อสารที่ตรงประเด็น และการคำนึงถึงผู้รับสารที่มีความแตกต่างกันในเรื่องของทัศนคติตามช่วงวัย เพราะในหนึ่งองค์กรมีคนที่ทำงานที่ช่วงวัยแตกต่างกันมาทำงานร่วมกัน นอกจากนี้เรื่องของการสื่อสารผู้เรียนควรเรียนภาษาอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน หรือ ภาษาญี่ปุ่น เพราะทุกองค์กรธุรกิจในปัจจุบันมีการทำงานที่เป็นสากลมากขึ้น

“เราต้องยอมรับนะว่า ในปัจจุบันในบริษัทหนึ่งมี หลายGen ที่อยู่ร่วมกัน แล้วแต่ละ Gen ก็มีประสบการณ์ หรือ ภูมิหลัง หรือทัศนคติที่ต่างกัน การสื่อสารที่ดีนั้นสำคัญมาก เก่งแต่พูดไม่รู้เรื่อง สื่อสารไม่เข้าใจก็ทำงานกับลำบาก” (ผู้ประกอบการ 5, 2562)

“เรื่องการสื่อสารนะ ไม่ต้องไปพูดเรื่องภาษาต่างประเทศหรอก เรื่องของภาษาไทยที่ใช้ให้ถูกต้องสำคัญมากนะสมัยนี้ เด็กใหม่ๆมักผิดเรื่องการใช้ภาษาทางการ คำไหนควรใช้ไม่ใช่ด้วย อาจเพราะสื่อที่เสพด้วยนะ” (ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐกิจ 1, 2562)

2.1.4 การมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

การรู้จักหน้าที่ของตนเอง และทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุดเป็นทักษะพื้นฐานที่ผู้เรียนควรมี ซึ่งจะรวมไปถึงการรู้จักวางแผนการทำงานของตนเองให้บรรลุเป้าหมาย นอกจากนี้ ควรมีความรับผิดชอบต่อสังคมโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยจิตสาธารณะที่ทำด้วยความเต็มใจและยินดี

“ปัจจุบันสิ่งหนึ่งที่เวลาองค์กรมองหาในตัวผู้สมัครงาน คือเรื่องของการมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมซึ่งดูได้จากประสบการณ์และกิจกรรมที่เคยทำมานั่นละ มันอาจจะตอบไม่ได้ทั้งหมดว่าเป็นจริงอย่างที่ทำไม แต่มันบอกได้ว่า คุณเคยช่วยเหลือใครบ้างหรือเปล่า นอกจากนี้นะ ตอนที่มาฝึกงานพวกพี่เลี้ยงก็จะคอยดูน้องฝึกงานเสมอว่ายื่นมือเข้ามาช่วยเหลือใครไหม หรือ ต้องสั่งให้ทำ เรื่องพวกนี้อาจดูเป็นเรื่องผิวเผินนะ แต่ HR บางบริษัทดูนะ สำคัญนะ” (ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐกิจ 2, 2562)

2.2 ทักษะสำคัญสำหรับการทำงานในยุคปัจจุบัน

ทักษะสำคัญสำหรับการทำงานในยุคปัจจุบัน เป็นทักษะที่ควรมีเพิ่มเติม เปรียบเสมือนอาวุธที่ใช้ต่อสู้ในบรรลุเป้าหมายในสถานการณ์ปัจจุบัน

2.2.1 การมีความคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking) และต่อยอดไปสู่นวัตกรรม

ในปัจจุบันทักษะที่องค์กรยุคใหม่ต้องการคือเรื่องของการคิดนอกกรอบที่มีประโยชน์ เพราะในภาคธุรกิจที่ประสบความสำเร็จต่อยอดมาจากความคิดของคนในองค์กรมาพัฒนา ปรับปรุง

ทั้งผลิตภัณฑ์และกระบวนการของตนเอง ทั้งนี้ความคิดสร้างสรรค์เกิดจากความรู้ และประสบการณ์ ที่สามารถพัฒนาได้ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์

“ทักษะที่จำเป็นอีกอย่างนะ คือเรื่องของกรกล้าคิดนอกกรอบ แบบคิดสร้างสรรค์ เพราะในภาคธุรกิจหลายองค์กรใช้ความคิดของพวกเด็กรุ่นใหม่ี่ละ ไปช่วยพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการของบริษัทได้” (ผู้บริหารหน่วยงานภาคธุรกิจ 3, 2562)

2.2.2 ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) คิดอย่างเจ้าของ ไม่ใช่แค่ลูกจ้าง

ทักษะการเป็นผู้ประกอบการจำเป็นมากในปัจจุบัน เพราะเป็นทักษะของการคิดริเริ่มทำในสิ่งใหม่ ลงมือต่อยอดจนประสบความสำเร็จ ทักษะนี้มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในด้านการพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ แต่ระบบการศึกษาไทยยังผลิตผู้เรียนออกไปเป็นลูกจ้างที่ทำงานตามสั่งขาดความกล้าคิดริเริ่ม ทักษะนี้จึงเป็นทักษะใหม่สำหรับผู้ประกอบการมองหาเพราะต้องการทีมงานมากกว่าลูกจ้าง

“ทักษะที่สำคัญอีกอย่างคือเรื่องการเป็นผู้ประกอบการ “คิดอย่างเจ้าของ ไม่ใช่แค่ลูกจ้าง” พนักงานบางคนทำงานไปวันๆ องค์กรจะเป็นอย่างไรไม่สำคัญ แต่หากได้คนที่มาช่วยคิดช่วยพัฒนาองค์กร รักองค์กร เสมือนเป็นเจ้าของเอง ย่อมดีกว่า” (ผู้ประกอบการ 5, 2562)

2.2.3 การคิดเชิงระบบ

การคิดเชิงระบบเป็นการคิดในภาพรวม และมีการเชื่อมโยงจากส่วนย่อยไปหาส่วนใหญ่ มีพื้นฐานการคิดอย่างมีเหตุมีผล มีการวางแผนการทำงาน เน้นการแก้ปัญหาอย่างเฉพาะหน้าอย่างฉลาดเพื่อให้เกิดความถูกต้องและรวดเร็ว การพัฒนาบุคคลากรให้มีระบบการคิดเชิงระบบ จะช่วยให้องค์กรมีประสิทธิภาพ มองเป้าหมายขององค์กรไปในทิศทางเดียวกัน

“การทำงานไม่เหมือนกับการเรียน ทักษะสำคัญเวลาที่ผู้เรียนต้องมาทำงานที่เค้าควรมี คือ เรื่องการคิดเป็นระบบ ไม่มองเฉพาะหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งแต่จะต้องมองภาพใหญ่ของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่าเป็นปัญหาระดับองค์กร แล้วแก้ปัญหาทั้งในภาพใหญ่และภาพย่อย เชื่อมโยงสร้างสรรค์และทำงานเป็นทีมอย่างเป็นระบบ จะช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมายได้” (ผู้ประกอบการ 5, 2562)

2.3 ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล ในยุคของ Big Data

ปัจจุบันเราอยู่ในยุคของเศรษฐกิจดิจิทัล มีข้อมูลขนาดใหญ่ที่รวบรวมพฤติกรรม รสนิยม รวมถึงความคิดเห็นของผู้คนบนโลก สามารถนำไปต่อยอดทางธุรกิจเพื่อสร้างสินค้าและบริการให้เข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายได้มากขึ้น หรือนำไปใช้เพื่อออกแบบนโยบายภาครัฐให้เข้ากับความ

ต้องการของประชาชน แต่อย่างไรก็ตาม ข้อมูลจำนวนมากมหาศาลนี้ ไม่สามารถนำมาปรับใช้ได้ทันที ทำให้องค์กรต้องการคนที่สามารถทำความเข้าใจข้อมูลและดึงแก่นสำคัญออกมาใช้ได้ การใช้เทคโนโลยีในปัจจุบันเป็นเรื่องง่ายไม่ซับซ้อน แต่อย่างไรก็ตามจะพบว่าผู้เรียนยังขาดทักษะการใช้งานได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ และการเสฟสื่อในปัจจุบันทำได้ง่ายอย่างมาก แต่ขาดการวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณก่อนนำไปใช้ การตรวจสอบข้อเท็จจริงและความน่าเชื่อถือของสารที่สื่อออกมาในปัจจุบันจำเป็นอย่างมาก การรู้สึกและรู้จริงจึงเป็นเรื่องสำคัญในการดำรงชีวิตในปัจจุบัน

“เด็กสมัยนี้เก่งค่ะ เล่นเกมส์ เล่นคอมพิวเตอร์ได้เร็วมาก แต่ฟังก์ชันที่จำเป็นกลับทำไม่เป็น ใช้ได้แค่แอบฉวยเท่านั้น ที่โรงเรียนก็พยายามฝึกสอนกันอยู่” (ครูแนะแนว 3, 2562)

“การเสฟสื่อสำคัญนะสมัยนี้ เด็กคัดกรองสื่อไม่เป็น เสฟอย่างเดียว ติดเกมส์ แต่ใช้เทคโนโลยีทำงานได้น้อยมาก ๆ” (ครูแนะแนว 4, 2562)

“ปัจจุบันบนโลกนี้มีข้อมูลมากมายเลย ใครใช้เป็น ใช้ได้ถูกทางก็ประสบความสำเร็จได้ก่อน เราอยากได้คนที่สามารถหาข้อมูลจากแหล่งเชื่อถือ มาวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอได้ ทักษะแบบนี้มันจำเป็นมาในปัจจุบัน” (ผู้ประกอบการ 6, 2562)

3. บทบาทของอาจารย์ผู้สอนที่เปลี่ยนไป

ในปัจจุบัน ผู้สอนต้องเปลี่ยนตนเองจากผู้บรรยายเป็นเสมือนผู้ชี้แนะ หรือ โค้ช (Coach) ที่เปรียบเสมือนพี่เลี้ยง คอยอำนวยความสะดวกและพร้อมเรียนรู้พัฒนาตนเองนำมาต่อยอดส่งความรู้ต่อให้แก่ผู้เรียนในมุมที่เข้าใจง่าย ปรับตัวเองจากผู้สั่งสอน แต่เป็นผู้ตั้งคำถามเพื่อให้นักศึกษาสามารถค้นคว้าหาคำตอบ นอกจากเรื่องวิชาการแล้วต้องใส่ใจในเรื่องการดำรงชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัยเพราะผู้เรียนสมัยนี้มีโลกที่กว้างกว่าเดิม สิ่งแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว อาจทำให้เกิดการปรับตัวได้ไม่ดีพอ อาจารย์ผู้สอนต้องมีหลายบทบาททั้งการเป็นครูที่มีต่อศิษย์ วางแผนทางด้านการเรียน ความรักและความเอาใจใส่ มีบทบาทความเป็นพี่น้องเสมือนคนครอบครัวให้ผู้เรียนสามารถกล้าเข้าหาและให้คำปรึกษาได้

“อยากให้อาจารย์เป็นเหมือนรุ่นพี่ คอยสอน คอยบอกมากกว่าคอยสั่ง หมายถึงอาจารย์บางคนนะ เรารู้ว่าหวังดีแต่บางครั้งทำทางตุ้ เราก็ไม่กล้าถาม” (ศิษย์ปัจจุบัน 1, 2562)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการบริหารธุรกิจตามแนวโน้มสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนไป สามารถสรุปและอภิปรายผลการศึกษา ได้ดังนี้

1. การเตรียมหลักสูตร

การปรับปรุงหลักสูตร หรือการพัฒนาหลักสูตรใหม่ ต้องให้สอดคล้องกับบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ควรมีเป้าหมายหลักเพื่อผลิต โดยควรเน้นให้ผู้เรียนใช้ทักษะการคิดมากกว่าการใช้ความจำ ไม่เน้นการสอน/การเรียนรู้แบบท่องจำ ไม่เน้นการสอบเพื่อให้ได้คะแนนสูง ๆ ควรให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์และใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ (Problem Base Learning) และใช้การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สอดคล้องกับ นนทลี พรธาดาว (2017) ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในวิชาการจัดการเรียนรู้ พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยเน้นกิจกรรมที่ผู้สอนจัดส่งเสริมให้นักศึกษาเรียนรู้ร่วมกัน จะช่วยพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม รวมถึงนักศึกษาสามารถนำกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ได้ในอนาคต นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ นวรัตน์ ไชยมณี ดวงใจ เปลี่ยนบำรุง และ กิตติพร เนาว์สุวรรณ (2562) ศึกษาการเรียนรู้แบบเชิงรุก : การเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานในศตวรรษที่ 21 พบว่า การเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning: AL) และการจัดการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning: PBL) สามารถใช้เป็นแนวทางในการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนแบบการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานซึ่งเป็นการส่งเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ทักษะสำคัญที่ผู้เรียนควรมีหลังจากจบการศึกษา

การเรียนรู้ตามหลักทฤษฎีทางวิชาการคงไม่เพียงพอ การศึกษาในปัจจุบันควรส่งเสริมทักษะแห่งอนาคตให้กับผู้เรียนด้วย เพราะเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมในอนาคตซึ่งประกอบไปด้วย 1.ทักษะพื้นฐานในการดำเนินชีวิต 4 ทักษะ คือ ทักษะพื้นฐานที่ส่งผลต่อการทำงาน ทักษะด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น ทักษะด้านการสื่อสาร และการมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม และ 2.ทักษะสำคัญสำหรับการทำงานในยุคปัจจุบัน 4 ทักษะ คือ การมีความคิดสร้างสรรค์ Creative thinking และต่อยอดไปสู่นวัตกรรม ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) คิดอย่างเจ้าของ ไม่ใช่แค่ลูกจ้าง ทักษะการคิดเชิงระบบ และทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล ในยุคของ Big Data สอดคล้องกับ พาสนา จุลรัตน์ (2561) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในยุค Thailand 4.0 ว่า นอกจากความรู้ที่ผู้เรียนจะได้รับแล้ว การพัฒนาทักษะที่สำคัญในการดำเนินชีวิตจำเป็นมาก และการก้าวเข้าสู่ยุค Thailand 4.0 ในบริบทที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา นอกจากต้องปรับปรุงเรื่องของหลักสูตร ตำรา และบทบาทของครูผู้สอนแล้ว เราก็จะต้องส่งเสริมทักษะแห่งอนาคตเพื่อรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมในอนาคต ซึ่งทักษะที่สำคัญเหล่านี้ได้แก่ ทักษะการคิดเชิงบริหาร ทักษะการใช้ Internet ทักษะการ

คิดวิเคราะห์ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณทักษะการแก้ปัญหาทักษะความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลทักษะด้านภาษาอังกฤษ ทักษะด้านคณิตศาสตร์ และทักษะด้านจิตสาธารณะ

3. บทบาทของอาจารย์ผู้สอนที่เปลี่ยนไป

ผู้สอนต้องเปลี่ยนตนเองจากผู้บรรยายเป็นเสมือนผู้ชี้นำ หรือ โค้ช (Coach) ที่เปรียบเสมือนพี่เลี้ยง คอยอำนวยความสะดวกและพร้อมเรียนรู้พัฒนาตนเองนำมาต่อยอดส่งความรู้ต่อให้แก่ผู้เรียนในมุมที่เข้าใจง่าย ปรับตัวเองจากผู้สั่งสอน แต่เป็นผู้ตั้งคำถามเพื่อให้นักศึกษาสามารถค้นคว้าหาคำตอบ สอดคล้องกับ พวงพยอม ชิตทอง และ ปวีณา โฆสิตโต (2560) กล่าวว่า อาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ผู้สอนในศตวรรษที่ 21ควรจัดการเรียนรู้โดยฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการกระทำ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ติดต่อหลายช่องทาง ติดตามความก้าวหน้า การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีรูปแบบการปฏิบัติจริง การสร้างเครือข่ายในการเรียนรู้จากทุกภาคส่วนในสังคม สิ่งสำคัญที่สุดที่จะทำให้อาจารย์ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ คือ การมีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู จะทำให้อาจารย์ดูแลเอาใจใส่ศิษย์ด้วยความรักและทำหน้าที่ของตนเองอย่างทุ่มเทและอดทนเพื่อให้ลูกศิษย์มีความรู้ความก้าวหน้าและสามารถใช้ชีวิตด้วยสติปัญญา

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ควรมีการเก็บข้อมูลทำวิจัยเชิงปริมาณของกลุ่มนักเรียนที่ต้องการเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในวงกว้างเรื่องแนวโน้มความต้องการศึกษาต่อในสาขาวิชาต่างๆ และแนวโน้มความสนใจด้านอาชีพที่อยากทำในอนาคตหลังเรียนจบ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับงานวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง (References)

- THE STANDARD. (2562). ราชภัฏกังวลหนัก จำนวนนักศึกษาลดลง 2 ปีติด, สืบค้นเมื่อ 1 มกราคม 2562. จาก <https://thestandard.co/rajabhat-university-number-of-studentdecreased>.
- นนทลี พรธาดาว. (2017). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในวิชาการจัดการเรียนรู้อารสาร UTK ราชชมงคลกรุงเทพ ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2560 หน้า 85-94

นวรรตน์ ไชยมภู ดวงใจ เปลี่ยนบำรุง และ กิตติพร เนาว์สุวรรณ (2562).การเรียนรู้แบบเชิงรุก :
การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในศตวรรษที่ 21. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ปีที่
14 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2562 หน้า 149-159

พวงพยอม ชิดทอง และ ปวีณา โฆสิต (2560) พินเนศวร์สาร ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม -
มิถุนายน 2560 หน้า 1-11.

พาสนา จุลรัตน์(2561) การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในยุค Thailand 4.0 Veridian E-Journal,
Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ ปีที่
11 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม - สิงหาคม 2561

ศูนย์ข้อมูลข่าวสารสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ.(2562). วิกฤต มหาวิทยาลัยปิดตัว,
สืบค้นเมื่อ 1 มกราคม 2562. จาก [https://infocenter.nationalhealth.or.th/
node/27496](https://infocenter.nationalhealth.or.th/node/27496).

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2561). รายงานการศึกษาไทย พ.ศ. 2561 , กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด .พิมพ์ครั้งที่ 1.